

סוג הבחינה: בגרות
 מועד הבחינה: חורף תש"ף, 2020
 מספר השאלון: 11282
 נספח: מאמרים

מדינת ישראל
 משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	הבנת הנקרא	—	70	נקודות
פרק שני	—	הבעה בכתב	—	30	נקודות
			—	100	נקודות

 סך הכול
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את המאמרים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11282 + נספח

קרא את המאמרים 1-2 שבנספח המצורף, וענה על השאלות בפרקים שלפניך.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

פרק ראשון – הבנת הנקרא (70 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-12.

1. א. **מאמרים 1-2** עוסקים בתחום התיירות, אבל כל אחד מהם מדגיש היבט אחר בתחום זה. איזה מן המאמרים עוסק בעיקר בתיירות המייצגת תופעה אנושית כללית, ואיזה מהם עוסק בעיקר בתופעה השלילית הנלווית לתחום זה, תופעת "תיירות היתר"? (4 נקודות)

ב. מהי המטרה העיקרית של מאמר 1? הקף את התשובה הנכונה. (4 נקודות)

- להביע עמדה בנוגע לתופעת "תיירות היתר".
- להציג עמדות שונות בנוגע לענף התיירות.
- לתאר את תופעת "תיירות היתר".
- לחנך את התיירים להתנהגות הולמת.

ג. כתוב את הטענה המרכזית של כותב מאמר 2. (5 נקודות)

2. ציין על פי כל אחד מן המאמרים שתי השפעות חיוביות שונות שיש לתיירות על בני האדם ועל החברה. (4 נקודות)

מאמר 1: השפעה 1: _____

השפעה 2: _____

מאמר 2: השפעה 1: _____

השפעה 2: _____

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף מס' 11282 + נספח

3. א. איזו השפעה שלילית של "תיירות היתר" מוזכרת בשני המאמרים 1 ו-2? (4 נקודות)

ב. ציין השפעה שלילית נוספת של תופעת "תיירות היתר" שמוזכרת במאמר 1 ואינה מוזכרת במאמר 2. (4 נקודות)

4. על פי מאמר 1 הסבר מה היו הציפיות מן האינטרנט בתחום התיירות, ומדוע ציפיות אלה לא התממשו. (5 נקודות)

5. במאמר 1 מתוארים כמה ניסיונות לפתרון בעיית "תיירות היתר". ציין איזה מן הניסיונות המובאים במאמר 1 הוא הטוב ביותר בעיניך לפתרון בעיה זו, והסבר מדוע הוא עדיף על פתרונות אחרים. נמק את תשובתך. כתוב בהיקף של 5-6 שורות. (6 נקודות)

6. מהי עמדתו של כותב מאמר 2 בנוגע לכתבות הרבות המתפרסמות בעניין תופעת "תיירות היתר"? הסבר את תשובתך. (5 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"פ, מס' 11282 + נספח

7. על פי **מאמר 2**, הסבר כיצד התיירות ממתנת את מגמת השבטיות, הלאומנות וההתבדלות הרווחת בעולמנו היום. (5 נקודות)

8. לפניך משפט **ממאמר 2**, ובו ביטוי מודגש.

"אני רוצה להרגיש כמו כל פתיתי השלג יחד, כשהם **בעין הסערה**". (מאמר 2, שורה 8)
 באיזה מן המשפטים שלפניך מתאים לשבץ את הביטוי המודגש? (4 נקודות)
 כתוב את הביטוי במשפט המתאים.

- לפני שתפרוש לגימלאות, מצא לך תעסוקה לשעות הפנאי, כדי שלא תמצא את עצמך _____.
- מכיוון שהחברה נקלעה לקשיים כלכליים, היא פנתה לציבור לקוחותיה וביקשה מהם לרכוש את מוצריה. _____
- מעשיו של איש הציבור עוררו מחלוקת רבה בעם והעמידו את איש הציבור _____.
- בסין הוקמה ספרייה במבנה מרהיב, שנראה מבחוץ כמו עין ענקית ומותיר את מבקריו _____.

9. לפניך משפט **ממאמר 2**, ובו זוג מילים מודגשות.

"את רוב ימיי אני מבלה **בגפי**, **ספון** בחדר עבודתי" (מאמר 2, שורה 10).

לפניך ארבעה משפטים. **הקף** את המשפט שבו זוג המילים המודגשות יכול להחליף את המילים **בגפי**, **ספון** במשפט מן המאמר בלי לשנות את משמעותו. (4 נקודות)

- את רוב ימיי אני מבלה **בשקט**, **גנוז** בחדר עבודתי.
- את רוב ימיי אני מבלה **לבדי**, **סגור** בחדר עבודתי.
- את רוב ימיי אני מבלה **לתומי**, **טמון** בחדר עבודתי.
- את רוב ימיי אני מבלה **בדד**, **חשוף** בחדר עבודתי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף מס' 11282 + נספח

10. לפניך משפט ממאמר 2, ובו ביטוי מודגש.
 "התיירות והמסעות הם לא רק חתימות בדרכון, הם מטביעים את חותמם על נפש האדם."
 (מאמר 2, שורות 34-35)
- א. איזה מן הפעלים שלפניך יכול להחליף את הביטוי המודגש במשפט?
 הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)
- מגלים על, מלמדים על, משפיעים על, מזהמים את
- ב. העתק משורות 32-35 שבמאמר 2, ביטוי נוסף שהכותב משתמש בו כדי להביע משמעות דומה לזו של הביטוי "מטביעים את חותמם". (3 נקודות)

11. לפניך משפט ממאמר 1, ובו מילה מודגשת.
 א. "הדרכים הקיצוניות הן לאסור כליל כניסה של תיירים או להגביל את מספרם."
 (מאמר 1, שורות 41-42)
- החלף את המילה "כליל" במילה אחרת (או בצירוף אחר) בעלת אותה משמעות.
 _____ (3 נקודות)
- ב. לפניך משפט ממאמר 1, ובו מילה מודגשת.
 "בערים אחרות קוראים להגביל את מספר האוטובוסים של התיירים באמצעות צמצום שטחי החניה המוקצים להם". (מאמר 1, שורות 43-44)
- לפניך שני פירושים למילה "מוקצה". הקף את הפירוש המתאים ביותר למשמעות המילה במשפט. (3 נקודות)
- מיועד למטרה מסוימת
- אסור בשימוש

12. מאמרים 1-2 שונים זה מזה בלשונם ובסגנון הכתיבה שלהם — מאמר 1 כתוב בלשון אינפורמטיבית ועיונית, ואילו מאמר 2 כתוב בלשון אישית ורגשית.
 הבא מכל מאמר הוכחה אחת המעידה על לשונו. (4 נקודות)

הוכחה ממאמר 1:

הוכחה ממאמר 2:

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11282 + נספח

פרק שני — הבעה בכתב (30 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 13-14, וכתוב עליו מאמר בהיקף של 200-300 מילים לפי ההוראות. תוכל לכתוב טיוטה בעמודים 11-12.

13. ארגונים תיירותיים חינוכיים שונים, כגון פרויקט "תגלית", תוכנית "מסע ישראל" ו"החוויה הישראלית", מציעים לצעירים יהודים מן התפוצות טיולים ברחבי הארץ שמטרתם להראות את פניה היפים של ישראל. יש המסתייגים מן הטיולים האלה בטענה שהם אינם חושפים את הצעירים גם לפנים האחרים של ישראל. כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך על הסתייגות זו. נמק את דבריך ובסס אותם על דוגמאות.

או

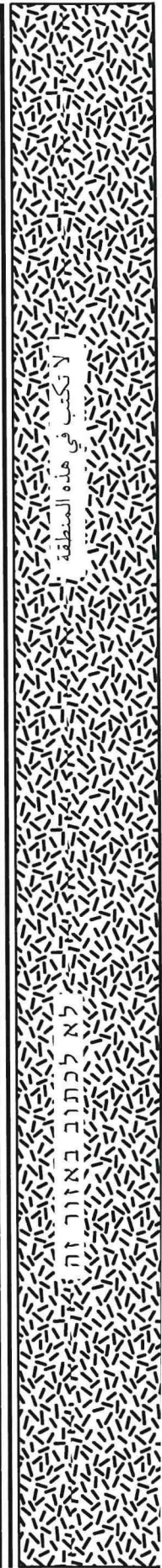
14. בעת האחרונה אנו עדים לגלי מחאה ולהפגנות של קבוצות בציבור המבקשות למחות על עוולות שנעשות להן. פעמים רבות גלי המחאה האלה מלווים בסגירת כבישים, בשיבוש אורחות החיים של הציבור ואף באלימות. כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך בשאלה מה הם גבולות המחאה בחברה דמוקרטית. נמק את דבריך ובסס אותם על דוגמאות.

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף מס' 11282 + נספח

Lined writing area with horizontal lines for text entry.

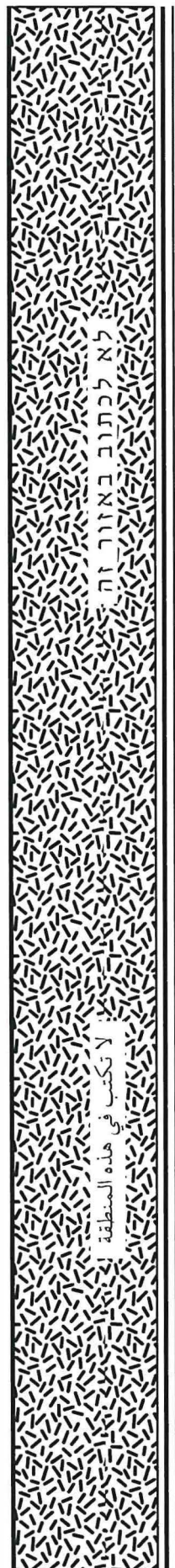
עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11282 + נספח

Lined writing area with horizontal lines for text entry.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

لا تكتب في هذه المنطقة
لا تكتب באזור זה

נספח – עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11282

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11282, חורף תש"ף

לפניך שני מאמרים.

קרא אותם וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

צאו לנו מהחיים: לערים פופולריות בעולם נמאס מתיירים

אחרי שבמשך כמה עשורים התאמצה עיריית ונציה למשוך תיירים לעיר, בזמן האחרון בשל כמות התיירים הגדולה, היא בוחנת מחדש את גישתה בעניין זה. העירייה החליטה להציב שערים בכניסות לרובע ההיסטורי, לסגור אותם כשקהל המבקרים רב מדי, ולהתיר כניסה רק למקומיים שיש להם אישור מיוחד לכך. "זהו הצעד האחרון לפני שניהפך לדיסנילנד", אומר אחד ממתכנני העיר. 5

אולם לא רק הוונציאנים מתלוננים על כמות התיירים בעיר שלהם. גם תושבי אמסטרדם סובלים מכך – נמאס להם מן המסיבות שהתיירים עורכים בעירם ומכמויות הפסולת שהם משאירים. בכמה מקומות בספרד תקפו מקומיים קבוצות של תיירים שטיילו באוטובוסים, ובברצלונה אף ריססו כתובת גרפיטי: "תיירים – לכו הביתה". 10

ללקסיקון התיירות העולמי התווסף מושג חדש – "תיירות יָתֵר" (Overtourism), והוא משמש לתיאור ההשפעות השליליות של עודף תיירים על עיר מסוימת. נשיא הפיליפינים למשל אסר כניסת תיירים לאי בורוקאי למשך שישה חודשים, משום שהתשתיות באי אינן מותאמות למבקרים כה רבים. ערים בכל רחבי אירופה בוחנות דרכים להילחם בצפיפות הרבה בהן ובהתנהגות התיירים ברחובותיהן.

15

ההתנגדות הזאת נשמעת קצת משונה. לפי מועצת התיירות העולמית, כמעט שלושה אחוזים מהתמ"ג¹ העולמי הוא מתיירות, ועל כל חמש משרות חדשות בעולם משרה אחת נוצרת בזכות התיירות. לתיירות יש השפעה חיובית על הכלכלה גם במדינות עניות. בהשוואה לקידוחי נפט או לכריית פחם, שמצריכים מעט כוח אדם, בענף התיירות מועסקים עובדים רבים, לכן התיירות יכולה לסייע לכלכלה להתפתח.

20

המיאוס של תושבים מקומיים בתיירים הוא תוצאה של גידול יוצא דופן במספר התיירים בעולם. לדברי מומחים בתחום, הבעיה היא שרוב התיירים מבקרים באותם המקומות. עובדה זו מפתיעה. לכאורה השימוש הגובר באינטרנט היה אמור לסייע בפיזור תיירים בכל רחבי העולם מכיוון שהרשת מקילה עליהם לגלות מקומות מוכרים פחות. אם כן, מדוע קרה ההפך? מומחים מייחסים זאת לפופולריות ברשת של רשימות שהכותרת שלהן היא "מקומות שחייבים לראות". רשימות אלה מכוונות תיירים לאותם המקומות. 25

גם החלום של רבים על "התמונה המושלמת" באינסטגרם על רקע אתר תיירות מפורסם תורם לכך במידה רבה.

* מעובד על פי צאו לנו מהחיים: לערים פופולריות בעולם נמאס מתיירים (3/11/2018). מתוך האתר דה־מרקר, על פי אקונומיסט.

1 תמ"ג – תוצר מקומי גולמי – מונח בתחום הכלכלה המציין את הערך הכולל של הסחורות והשירותים שיוצרו באזור מסוים. /המשך בעמוד 3/

יש סיבות נוספות לעלייה במספר התיירים. בעבר היו הטיסות יקרות מאוד, אך כיום חברות תעופה רבות מציעות טיסות במחירים נמוכים. כמו כן עלייתם של אתרי אינטרנט שבאמצעותם המקומיים יכולים להשכיר את בתיהם לתיירים, הרחיבו את אפשרויות הלינה בערים. 30

את המחיר של צפיפות התיירים בערים משלמים התושבים המקומיים. אלה מגלים שהמדרכות עמוסות, והכבישים ושבילי האופניים שלהם פקוקים. בערים כמו אמסטרדם ופראג שבהן תיירים נוהגים להשתתף במסיבות עד השעות הקטנות של הלילה, התושבים צריכים להתמודד עם התנהגות אלימה ורעש. 35

עניין נוסף שמדאיג את תושבי הערים המתוירות הוא שהעלייה במספר התיירים גורמת לעלייה ביוקר המחיה בעיר משום שתיירים מביאים עימם כסף, והסוחרים מעלים את המחירים. התוצאה היא שהמקומיים מתקשים לעמוד במחירים הגבוהים ונדחקים החוצה. בוונציה למשל הצטמצמה האוכלוסייה המקומית כמעט במחצית בשלושים השנים האחרונות. 40

הרשויות המקומיות מנסות להתמודד עם המצב בדרכים שונות. הדרכים הקיצוניות הן לאסור כליל כניסה של תיירים או להגביל את מספרם. ערי נמל רבות מגבילות את מספר ספינות התיירים שיכולות לעגון בהן, ובערים אחרות קוראים להגביל את מספר האוטובוסים של התיירים באמצעות צמצום שטחי החניה המוקצים להם. 45

דרך מתונה יותר של הרשויות המקומיות להתמודד עם הבעיה היא גביית מיסים מן התיירים. למשל, באדינבורו שבסקוטלנד העירייה שוקלת לגבות מן התיירים מס, שישמש אותה להוצאות על איסוף אשפה או שיפור התשתיות.

ערים רבות נוקטות צעדים לטיפול בבעיית ההתנהגות השלילית של התיירים. בוונציה סבורים שסוג התיירים שבאים לעיר השתנה, ולכן התושבים המקומיים סובלים יותר מבעבר מן התיירים הרבים הפוקדים את עירם. בשנות השבעים והשמונים רוב התיירים באו לוונציה כדי לאכול במסעדות ולבקר במוזאונים לאומנות. כיום רוב התיירים שוהים באתרי נופש ברחבי איטליה ובאים לוונציה ליום או ליומיים בלבד. הם יושבים בצפיפות על המדרכות בעיר ואוכלים ארוחות שהביאו עימם במקום להוציא את כספם בחנויות ובמסעדות המקומיות. 50

כיום עיריית ונציה מגבשת תוכנית שנועדה לגרום לתיירים לרצות להישאר זמן רב יותר בעיר. מטרת התוכנית היא לשפר את התשתיות בעיר ולעודד את התיירים לבקר בעוד מקומות מלבד באתרים המרכזיים. 55

מאמר 2

שכחו מהמהפכות: התיירות היא התנועה האנושית הגדולה מכולן

מאת דרור פויר

- אחת התכונות שאני עדיין מחבב אצלי היא הנטייה שלי אל המכנה המשותף, אל התמונה הגדולה, אל התת־מודע הקולקטיבי, אל רוח התקופה. פעם רציתי יותר להיות שונה ומיוחד. היום אני מוצא שמחה ושלווה דווקא כשאני כמו כולם.
- קצת משונה להרגיש כך כשהעולם נע דווקא לכיוון ההפוך – לשבטיות, ללאומנות ולהתבדלות וכולם עסוקים בפוליטיקת הזהויות! שלהם שהולכת ומצטמצמת לזהות הנשקפת במראה.
- 5
- מה לעשות? להרגיש כמו פתית שלג יחיד וחד־פעמי שיורד ברכות על האדמה כבר לא מספיק לי, מצטער. אני רוצה להרגיש כמו כל פתיתי השלג יחד, כשהם בעין הסערה, טסים במהירות מסחררת.
- 10
- אף שאת רוב ימיי אני מבלה בגפי, ספון בחדר עבודתי ומחפש את השאלות לתשובות הגדולות של החיים, הרי שמה שאני הכי אוהב לעשות בעולם הוא לצאת אליו, לנוע בזרם האין־סופי של התנועה האנושית, להרגיש חלק מהמון אנשים שהם חסרי פנים בשבילי כשם שאני חסר פנים בשבילם: חולפים זה על פני זה בשדות תעופה, ממהרים אל האוטובוס, עוברים בשער כלשהו, מחכים למישהו, מדברים בשפות שונות – וכולם חלק מאותה רוח גדולה, מאותה סערה שלא נגמרת. לדעתי, אלה הם רגעים של התעלות אנושית אמיתית.
- 15
- כדי להגיע לרגעים כאלה צריך להיות תייר, וזה מה שהייתי השבוע. כמו ישראלים רבים חזרתי גם אני מחופשה משפחתית בלונדון. זו הייתה אחת החופשות המוצלחות שהיו לי. הימים נמרחו בשוטטות ולא מיהרתי לשום מקום, ובכל זאת את המנה שלי קיבלתי כמו שאני אוהב: מטוסים ורכבות ומעבורות. לכמה ימים הייתי טיפה במפל האנושי. עכשיו אני יכול לחזור לחדרי.
- 20
- "צריך להיות תייר" – זה משפט משונה מעט, נכון, אבל תנו לי להסביר. צריך להיות תייר לא כי זה כיף או זול או כי רואים מקומות חדשים. צריך להיות תייר כי המשמעות של להיות תייר היא להיות חלק מן התנועה האנושית הגדולה ביותר בעולם מאז ומתמיד: התיירות.
- 25
- יותר מ־1.4 מיליארד תיירים סבבו בעולם בשנת 2018, ובתוך עשר שנים מספר זה צפוי לעלות עד כמעט שני מיליארד – ללא ספק התנועה הגדולה ביותר בתולדות האנושות. בשבעים השנים האחרונות גדלה תנועת התיירות בעולם כמעט פי שישים.

* מעובד על פי פויר, ד' (27/4/2019). שכחו מהמהפכות: התיירות היא התנועה האנושית הגדולה מכולן. מתוך האתר גלובס.

1 פוליטיקה של זהויות היא מונח המתאר את הדגשת הייחודיות של קבוצות בעלות זהות משותפת בחברה למען קידום האינטרסים של קבוצות אלה.

כשדנים בשאלה מהי המהפכה שהשפיעה ביותר על העולם בעשורים האחרונים
ושינתה אותו, מציינים את מהפכת הטלוויזיה, האינטרנט, המהפכה הפמיניסטית ועוד
מגמות חשובות. אבל תמיד יש לי הרגשה שמזניחים את החשיבות של השפעת התיירות
ומזלזלים בה. בעיניי לא נותנים לה את הכבוד הראוי לה – תנועה המשנה סדרי עולם.
מוזר, לא? הרי בזכות התיירות נחקקו על לוח ליבו של כל אחד מאיתנו כמה מהחוויות
המשמעותיות ביותר. בזכותה העולם נהפך לקטן ולמוכר יותר, ואין ספק שבזכותה יש לנו
נקודת מבט טובה יותר על החיים. התיירות והמסעות הם לא רק חתימות בדרכון, הם
מטביעים את חותמם על נפש האדם. 30 35

אם כן, מדוע ממעיטים בחשיבות היותה של התיירות מהפכה? אחת הסיבות לכך
לדעתי היא שכל אחד אוהב לטייל, אבל איש אינו אוהב תיירים. לא תיירים שבאים לעיר,
ולא תיירים שחולקים איתו את המרחב כשהוא עצמו תייר.

האדם קורא כתבות על "תיירות יתר". רבות מהן מתארות את התייר כפולש, מזיק
ומזהם. יש כתבות המציינות רשימות של נזקים שתיירים עושים ויש המציינות מחאות של
תושבים נגד תיירים. בשל כך האדם מעריך פחות מדי את השפעת התיירות על החברה,
מתרכז בחוויה הפרטית שלו, וברוב המקרים כושל לראות את היופי ואת העוצמה של
התנועה האנושית האדירה והיפה הזו שאנחנו שותפים לה. אנחנו רואים את עצמנו פתיתי
שלג מיוחדים וחד-פעמיים, אבל הסופה חשובה יותר, עצומה ונהדרת. הסופה היא החוויה
עצמה, אין כמו להתמסר לה ולהתפעל ממנה. 40 45

ואז, כשאתה מתמסר, נובטת בך אמפתיה לתיירי העולם, פתאום אתה חלק מהתמונה
הגדולה, שותף לרוח התקופה ולתנועה האנושית הגדולה ביותר מאז ומעולם. וזה לא יכול
לקרות אם נשארים בבית. כדי שזה יקרה צריך להיות תייר.